

**ANALIZA DEZVOLTĂRII RURALE ÎN
REGIUNEA V VEST CU APLICAȚIE ÎN
JUDEȚUL TIMIȘ**

Cuprins

Cuprins.....	1
1. Scurtă introducere.....	2
2. Conceptul de spațiu rural	3
3. Poziția geografică și caracteristici ale județului Timiș.....	4
3.1. Poziție geografică	4
3.2. Suprafață	4
3.3. Relief	4
3.4. Clima.....	5
3.5. Resurse naturale.....	5
3.6. Vegetația, flora și fauna	5
4. Populația, resursele umane și forța de muncă	6
4.1. Populația și resursele umane	6
4.2. Forța de muncă	9
5. Structura economică în profil sectorial.....	11
5.1. Agricultură	11
5.2. Silvicultura	16
5.3. Industria.....	16
5.4. Turismul	16
5.5. Comerțul.....	18
5.6. Piscicultura și acvacultura.....	18
5.7. Infrastructura	18
5.8. Calitatea factorilor de mediu	22
5.8.1. Calitatea aerului	22
5.8.2. Calitatea apelor	23
5.8.3. Calitatea solului	23
5.8.4. Biodiversitatea și pădurile	25
6. Gestionarea deșeurilor	25
7. Analiza SWOT a agriculturii și silviculturii județului Timiș.....	26
8. Concluzii și propuneri.....	27

1. Scurtă introducere

Începând cu răsturnarea regimului politico-administrativ, din 1989, societatea românească parcurge o perioadă de tranziție menită să optimizeze structura economico-socială, proces care evidențiază tendința spre europeanizare și globalizare. Această tranziție, ca fenomen social total, reflectă o serie de schimbări atât în sfera vieții private cât și în sfera socială. Reformele din domeniul economic, modificarea structurii sociale, redefinirea spațiilor publice și comunitare, diversificarea consumului cultural sunt caracteristici ale acestui context al tranziției. Aceste realități sunt conștientizate, de regulă, pe fondul disfuncționalităților, dezechilibrelor și problemelor sociale manifeste

La nivel național, mediul social asupra căruia efectele negative ale tranziției sunt mai pronunțate îl reprezintă ruralul. Astfel în perioada 1990-2000 au fost luate, la nivel de guvernare, o serie de decizii greșite ce au avut, asupra agriculturii în general, efecte multiple care au generat pierderi reflectate în diminuarea contribuției agriculturii la formarea PIB-ului. Încercările de reabilitare socială, economică și culturală a spațiului rural românesc, ca alternativă socială reală și viabilă, au adus în atenția specialiștilor și în dezbaterile publice noi politici agrare, programe de dezvoltare rurală, demersuri administrativ-organizatorice și revalorizări socio-culturale

“La nivel european spațiul rural ocupă 85% din suprafața teritoriului, cu decalaj pronunțat față de urban în asigurarea calității vieții. În viziunea europeană satul are funcții principale: funcția economică (agricultura, silvicultura, industrie forestiera, artizanat etc.), funcția ecologică (orientată spre conservarea resurselor naturale, spațiilor verzi, mediului, peisajelor și biodiversității) și funcția socio-culturală, menită să asigure și să lărgască viața asociativă locală.”¹

Spațiul rural românesc cuprinde cea mai mare parte a teritoriului României, având, conform datelor statistice, o pondere de 93,7% din totalul suprafeței. Importanța pe care o are spațiul rural pentru România poate fi evidențiată și prin observarea modului în care s-a menținut stabilitatea numerică a populației rurale în decursul ultimilor 80 de ani.

¹ Otiman Paun Ioan, Restructurarea agriculturii și dezvoltarea rurală a României în vederea aderării la Uniunea Europeană, 2000, Ed. Agroprint, Timisoara, pag. 275

2. Conceptul de spațiu rural

Problema definiției ruralului nu este nouă. Din punct de vedere al provenienței cuvântul rural își are originea în latinescul rurs, ruris, care semnifică cultura, câmpuri, teritoriu ocupat, locuit, amenajat și muncit de om. În sensul cel mai larg al noțiunii, rural definește câmpurile, țărani și în general toate teritoriile și activitățile ne urbane. Dicționarul Explicativ al Limbii Române da adjectivului rural sensul de : sătesc , referitor la sat

Spațiul rural este expresia efortului îndelungat al omului pentru a pune în serviciul său componentele fizico-geografice ale spațiului, ale naturii. Este un spațiu pe care omul l-a modelat de-a lungul timpului, în funcție de nevoile sale, pe care l-a creat prin munca sa și l-a umplut cu creațiile sale.

Ruralul are capacitatea de a conserva și reconstrui cadrul natural, ca urmare a unei presiuni antropice mai reduse, asociată cu tipul exploatarei economice și nivelul general de dezvoltare al forțelor de producție. Câmpurile extinse de culturi, absenta cailor principale de comunicație, prezenta insulară a cadrului construit de dimensiuni mai mici și aturmelor de animale, trădează fără tăgadă prezenta ruralului.

Spațiul rural a apărut pe suprafața pământului o dată cu sedentarizarea omului și apariția primelor locuințe și a primelor amenajări în vederea realizării unor producții agricole. În timp istoric, între societățile rurale și pământul luat în exploatare s-au creat o serie de relații durabile, întărite prin tradiții, obiceiuri și interese, exprimate în peisaj prin diferite tipuri de spații rurale

În secolul al XX-lea, sub impactul urbanizării, spațiul rural a cunoscut modificări structurale evidente, amenajări și ameliorări pentru creșterea capacității de producție a pământului, pentru modernizarea habitatului rural

Zonele rurale sunt asociate adesea cu ideea de mari spații libere în care se desfășoară munca la câmp sau în ferme, strâns legate de tradiție și prudențe în fața schimbării, frumoase, dar sărace, spații mai puțin populate caracterizate și prin existența unei mari diversități vegetale și animale

Expansiunea spațiului urban, dezvoltarea căilor de comunicație, implantarea unor activități neagricole, introducerea unor tehnici și tehnologii au dus la încărcarea spațiului rural cu noi elemente și noi relații, îmbogățindu-l calitativ și cantitativ

În Uniunea Europeană, la definirea spațiului rural, se iau în calcul criterii ca numărul și densitatea populației (astfel considerate așezări rurale doar acelea care au o densitate a populației de maxim 150 locuitori/ kmp), criterii ca modificarea în timp a spațiului natural și migrația, ponderea agriculturii în P.I.B., sau chiar rata șomajului. În țara noastră o localitate rurală este aceea în care fie ca majoritatea forței de munca este cuprinsă în agricultură, silvicultură, pescuit, și are un mod specific de viață pe care și-l va păstra și în viitor, fie majoritatea forței de muncă se afla în alte domenii decât cele agricole, silvice, piscicole, domenii care datorită dotării insuficiente în prezent, nu pot converge, în momentul respectiv, spre criteriile necesare atingerii statutului de oraș, și care, prin politicile de echipare și de modernizare, pe care le va aplica în perspectivă, va putea evolua spre localitățile de tip urban

”Conform definiției din Carta Europeană a Spațiului Rural, spațiul rural cuprinde o zonă interioară sau de coastă care conține satele și orașele mici, în care majoritatea părții terenului este utilizată pentru:

- a) agricultură, silvicultură, acvacultură și pescuit;
- b) activități economice și culturale ale locuitorilor acestor zone (artizanat, industrie, servicii);
- c) amenajările de zone ne urbane pentru timpul liber și distracție (sau rezervații naturale);

d) alte folosințe (cu excepția celor de locuit).²

3. Poziția geografică și caracteristici ale județului Timiș

3.1. Poziție geografică

Județul Timiș este situat în vestul țării, și se învecinează la vest cu Serbia și Muntenegru și cu Ungaria, la est cu județul Hunedoara, la sud-est cu județul Caraș-Severin, iar la nord cu județul Arad. Punctele extreme ale județului sunt cuprinse între coordonatele 20°16' (Beba-Veche) și 22°33' (Poieni) longitudine estică, 45°11' (Lățunaș) și 46°11' (Cenad) latitudine nordică.

3.2. Suprafață

Județul Timiș are o suprafață totală de 869 665 ha și deține 3,65% din teritoriul României, ocupând, ca întindere, primul loc pe țara.

Suprafața agricolă este de 702.066 ha (80,7% din suprafața totală), din care: 533.122 ha teren arabil (din care: arabil irigat = 7.011 ha, arabil neirigat = 526.113), 125.875 ha pășuni naturale, 29.503 ha fânețe naturale, 4.313 ha vii, 9.171 ha livezi (din care: irigat = 240 ha), 82 ha plantații de duzi.

Suprafața neagricolă este de 167 495 ha (19,3%) din care: 109 126 ha păduri, 15 711 ha ape, 18 685 ha drumuri și căi ferate, 20 635 ha curți și construcții, 3 338 ha teren neproductiv.³

3.3. Relief

În Timiș, întâlnim cele trei forme de relief majore, dispuse gradual, de la câmpie, în vest (75 m) spre munte, în est (1374 m).

Câmpia ocupa peste 50% din suprafața județului și face parte din Câmpia de Vest, unitate de bază a reliefului României. Are altitudini ce variază între 80 m și 200 m.

Dealurile de Vest reprezintă circa 20% din teritoriul județului. La fel ca și câmpiile, sunt

² Otiman Paun Ioan, Restructurarea agriculturii si dezvoltarea rurala a Romaniei in vederea aderarii la Uniunea Europeana, 2000, Ed. Agroprint, Timisoara, pag. 30

³ Date oferite de Oficiul judetean de consultanta agricola Timis

caracterizate prin pătrunderea lor în formele de relief superioare ca înălțime, formând așa-numitele depresiuni „golf“, cu un peisaj aparte. Înălțimile cele mai mari corespund culmilor nord-vestice ale masivului Poiana Ruscai (800- 1300 m), culminând cu vârful Padeș (1380 m).

Specifice sunt văile adânci și înguste, a căror altitudine scade o dată cu creșterea înălțimii.

Teritoriul județului este traversat de la est la sud-vest de râurile Bega și Timiș, cu afluenții săi Timisana, Poganis și Bârzava. În nord își urmează cursul, de la est spre vest, râurile Mureș și Aranca. Lacurile județului sunt de suprafețe și adâncimi mici. Multe dintre ele sunt resturi ale vechilor mlaștini. În împrejurimile comunei Satchinez se pot întâlni o serie de specii ornitologice rare. Există și două lacuri cu apă caldă de peste 20° C la Rădmănești și Forocici.

3.4. Clima

Clima este temperată de tranziție cu influente sub mediteraneene. Temperatura medie anuală este de 10,7° C (1901 - 2000), înregistrându-se maxima absolută de 41° C în data de 16.08.1952 și minimă absolută de -35,3° C în 24.01.1963.

Lanțul muntos al Carpaților, din partea de răsărit, protejează județul împotriva aerului rece continental, iar deschiderea spre vest permite pătrunderea mai ușoară a curenților de aer mediteranean.

Temperatura medie anuală oscilează între -2°C și 21°C.

3.5. Resurse naturale

Resursele naturale ale subsolului cuprind zăcăminte de lignit (Sinersig), bazalt (Lucaret-Sanovita), mangan (Pietroasa), argila (Biled, Cărpiniș, Jimbolia, Lugoj, Sânnicolau Mare), țiței și gaze (în zona de vest a județului), nisip (Sag), nisip pentru sticla (Groși – Făget, Tomești și Gladna).

Izvoare de ape minerale și ape geotermale sunt la Timișoara, buziaș, Pișchia, Ivanda, Sacoșu Mare, Bogda, Calacea, Deta, Sânnicolau Mare, Jimbolia, Teremia Mare și Lovrin.

Solul oferă condiții favorabile pentru cultura plantelor agricole, în principal a cerealelor și a plantelor tehnice și furajere și pentru pomicultura și viticultura. În partea nord-vestică a județului sunt cernoziomuri, cernoziomuri levigate și cernoziomuri de fanate, iar în zona deluroasă se succed de la vest spre est diferite tipuri de soluri silvestre, între care predomină cele brune, iar cele brune-închise și brun-roșcate ocupa suprafețe mai mici în partea vestică.

3.6. Vegetația, flora și fauna

Având una dintre cele mai mici suprafețe împădurite din Regiunea Vest, județul Timiș dispune de o variată gama de specii de flora și fauna spontană.

Munții Poiana Ruscai sunt acoperiți de fag și păduri de amestec: *Fagus sylvatica*, *Picea abies*, *Abies albă*, *Pinus nigra*, *Pinus strobus*, *Pseudotsuga menziensi*. În localitățile Gladna și Luncani, se afla plantația de castani (*Castanea sativa*).

Fagul crește în amestec cu gorunul, sau carpenul, la altitudini mai mici de 600 m. În nord-estul județului, predomină pădurile de gorun, fag și stejar. În câmpie cresc în pâlcuri de pădure, de-a lungul râurilor sau a drumurilor salcia, frasinul, plopul și salcâmul. Deasemenea tot în zonele joase ale câmpiei se întâlnește o vegetație ierboasă formată din amestecuri de graminee cu leguminoase.

Printre mamiferele ce trăiesc aici pot fi amintite: vulpea, lupul, dihorul, viezurele, iepurele sălbatic, mistrețul, vidra, hârciogul, popândăul; avifauna e reprezentată de: potârniche, ciocârlia de pădure, sturzul cântător, sturzul de vâsc, șoricari, ciocârlia de câmp, prepelițe, fazani, potârniche, grauri, ciori, vrăbii precum și numeroase specii de apă – stârci, egrete, berze, rate, lișițe etc.

În apele curgătoare, din pădurile din zonele deluroase, trăiesc specii aparținând zonei ecologice a lipanului și mreiei, mai viețuiesc: somnul, știuca, roșioară, crapul, cleanul. În regiunea de câmpie viețuiesc broasca de lac mică sau broască de mlaștină.

Între Buziaș și Brestovăț, sunt tipice pădurile cereto-garnitelor-subxerofile (*Quercus*

frainetto-garnita, Quercus cerris-cerul, gorunul). Cerul și garnița. au fost înlocuite de pajiști xerofile stepizate (predomina firuță, bârboasă, păiușul, zâzania). Trebuie menționate și rezervațiile și monumentele naturale existente în județul Timiș precum:

- mlaștinile de la Satchinez situate la cca 25 km nord-vest de Timișoara, care este o interesantă și pitoreasca rezervație ornitologică, denumită și "Delta Banatului" și care cuprinde mlaștini largi, cu stufuri dese și bălți întinse ce dau aspectul unei mici delte. Vizitatorii pot admira coloniile de păsări care se cuibăresc în zonă, multe dintre ele fiind specii rare, aflate pe cale de dispariție (stârcul roșu, stârcul galben, egreta mică);
- Parcul Dendrologic-Bazoș situat la cca 15 km sud-est de Timișoara, la 8 km sud de Remetea Mare, care este o rezervație forestiera, de mare importanță științifică. Beneficiind de un climat submediteranean, aici cresc arbori proveniți din cinci continente;
- Locul fosilier Rădămănești-rezervație paleontologică aflată la 10 km nord de Lugoj;
- Sărăturile de la Dinaș care este o rezervație floristică situată la 25 km sud-vest de Timișoara.
- Peșteri - Peștera de la Românești, situată la 13 km de Făget; Peștera albastră lângă Pietroasă, aflată la 12 km de Făget; Peștera "Stanca lui Florian" de lângă Tomești, la o distanță de 17 km de Făget.

4. Populația, resursele umane și forța de munca

4.1. Populația și resursele umane

Conform datelor furnizate de Direcția Regională de Statistică Timiș, județul Timiș a avut o populație de 674533 locuitori în anul 2008, reprezentând aproximativ 3,13 % din populația totală a României.

După cum se observă din datele prezentate în tabelul de mai jos numărul total al populației județului Timiș a manifestat, din 1990 până în anul 2003, un trend descendent. În anul 2004 s-a înregistrat o ușoară creștere cu 422 de locuitori fata de anul 2003. Comparativ cu anul 2004, în anul 2005 a avut loc o diminuare a populației resimțită atât pe plan local cât și la nivel național.

În timp ce populația României a continuat să scadă, la nivelul județului Timiș, se remarcă o evoluție favorabilă a numărului de locuitori, care a crescut în anul 2006 cu 2129 locuitori comparativ cu 2005, în anul 2007 cu 5900 locuitori fata de anul anterior, iar în anul 2008 a crescut cu 7667 locuitori fata de anul precedent.

În ceea ce privește numărul de locuitori din mediul rural se constată o scădere continua din 1990 până în anul 2007, cu excepția anului 2000 când se constată o ușoară creștere și a anului 2008 când populația din mediul rural a crescut cu 3806 locuitori fata de anul precedent.

Populația, pe sexe și medii 1990-2008

Anii	Total (număr persoane)			Urban (număr persoane)			Rural (număr persoane)		
	Ambele sexe	Masculin	Feminin	Ambele sexe	Masculin	Feminin	Ambele sexe	Masculin	Feminin
Timiș									
1990	722426	351947	370479	447772	216227	231545	274654	135720	138934
1995	693506	334599	358907	430825	205435	225390	262681	129164	133517
2000	688575	330262	358313	424195	200350	223845	264380	129912	134468
2001	688171	329855	358316	424305	200362	223943	263866	129493	134373
2002	662590	317488	345102	402371	189936	212435	260219	127552	132667
2003	661171	316561	344610	401041	189022	212019	260130	127539	132591
2004	661593	316726	344867	418956	197643	221313	242637	119083	123554
2005	658837	315272	343565	415301	195632	219669	243536	119640	123896
2006	660966	316413	344553	415256	195560	219696	245710	120853	124857
2007	666866	319587	347279	418541	197198	221343	248325	122389	125936
2008	674533	324036	350497	422402	199379	223023	252131	124657	127474

Sursa www.timis.inse.ro

Referitor la ponderea populației care trăiește în mediul rural în județul Timiș, obținută prin raportarea numărului populației din mediul rural la numărul populației totale, se poate observa o scădere de un procent pe ansamblul intervalului de timp ilustrat în tabel, astfel că dacă în 1990 această pondere era de 38% din total în anul 2008 a fost de 37% din total.

În județul Timiș, în anul 2008, densitatea medie a populației era de 77,6 locuitori/kmp. Bineînțeles că în teritoriu existau zone mai intens populate, în special în orașe, și zone mai slab populate, în special în zona deluroasă.

Densitatea populației în județul Timiș

Ani	1990	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Locuitori/kmp	83,1	79,2	79,1	76,2	76,0	76,1	75,8	76,0	76,7	77,6

Sursa www.timis.insse.ro

Datele din tabelul de mai sus arată variația în timp a densității medii pe ani indicând, la finalul perioadei ilustrate, o diminuare a acesteia cu aproximativ 6,62%, ca o consecință directă a scăderii numărului de locuitori ai județului.

Populația județului Timiș pe grupe de vârstă

Anii	Total	Pe grupe de vârstă		
		0 - 14 ani	15 - 59 ani	60 ani și peste
Timiș				
1990	722426	152616	452202	117608
1995	693506	135298	441055	117153
2000	688575	116685	450372	121518
2001	688171	112830	453263	122078
2002	662590	110281	432991	119318
2003	661171	105654	436756	118761
2004	661593	101400	441767	118426
2005	658837	97156	443472	118209
2006	660966	95821	446526	118619
2007	666866	94802	452032	120032
2008	674533	94319	457899	122315

Sursa www.timis.insse.ro

Structura populației pe grupe de vârstă a înregistrat modificări semnificative în perioada 1990-2008, ca urmare a procesului lent, dar continuu de îmbătrânire demografică, accentuat în ultimul deceniu ca o consecință a scăderii natalității. Ca urmare, ponderea populației sub 15 ani este în continuă scădere, iar ponderea populației vârstnice, de peste 60 de ani, este în continuă creștere, așa cum se poate vedea în tabelul de mai sus.

În anul 2008 populația sub 15 ani reprezenta un procent de 13,98% din populația totală a județului, persoanele cu vârsta cuprinsă între 15 - 59 ani reprezentau 67,88%, în timp ce oamenii vârstnici, de peste 60 ani, au o pondere de 18,14%.

În timp, datorită nivelului actual al ratei mortalității ilustrată în tabelul de mai jos, va avea loc un proces de relativa întinerire atât în mediul urban cât și în mediul rural.

Mișcarea naturală a populației, pe medii, în anul 2007:

Date absolute (număr)	Total	Urban	Rural
Nascuti-vii	6491	3949	2542
Decese	7865	4249	3279
Sporul natural	-1037	-300	-737
Căsătorii	5269	3483	1786
Divorțuri	1330	1060	270

Născuți morți	45	27	18
Decese la o vârstă sub 1 an	81	42	39
Rate (la 1000 locuitori)			
Nascuti-vii	9,8	9,6	10,2
Decese	11,4	10,3	13,2
Sporul natural	-1,6	-0,7	-3,0
Căsătorii	8,0	8,4	7,2
Divorțuri	2,0	2,6	1,1
Nascuti-morti la 1000 născuți (vii-morti)	6,9	6,8	7,0
Decese la o vârstă sub 1 an la 1000 nascuti-vii	12,5	10,6	15,3

Sursa:www.timis.insse.ro

În mediul rural, reducerea, pe cale naturală, a populației vârstnice de peste 60 de ani, mai ales în zonele cu grad de îmbătrânire ridicat, va genera în mod firesc o întinerire a populației. Aceasta întinerire însă nu va însemna și o creștere a numărului populației tinere în mod automat, dimpotrivă aceasta va fi mai puțin numeroasă ca în prezent, doar ponderea ei, în raport cu cea a celor în vârstă, va crește.

Procesul este ilustrat atât prin creșterea ratei de nașteri cât și a celei de decese ce au loc în mediul rural.

După cum se observa rata natalității este mai ridicată în mediul rural, unde a ajuns la 10,2%, decât cea din mediul urban, unde s-a ridicat doar la 9,6%.

Mortalitatea infantilă a înregistrat valori puțin mici în mediul urban fata de mediul rural, fapt ilustrat și de rață mortalității infantile care a fost mult mai mare în rural (15,3‰) fata de mediul urban(10,6 ‰).

Aceiași situație este și în cazul ratei mortalității care la sate a fost de 13,2% iar în orașe ea a atins nivelul de 10,3%. Cu toate că în ultimii ani au existat preocupări pentru ameliorarea stării de sănătate a populației și a asigurării unor servicii medicale corespunzătoare, tendințele înregistrate în evoluția mortalității nu sunt deloc încurajatoare.

Îmbătrânirea accentuată ce are loc în mediul rural se datorează migrației masive a populației tinere de la sate către orașe petrecută în perioadă anterioară, anii 80.

Totuși, se poate spune că începând cu anul 1992 a început să se manifeste o creștere a fluxului schimbărilor de domiciliu dinspre oraș către sat, ca urmare a schimbărilor legislative legate de proprietatea asupra terenurilor și a apariției șomajului în orașe.

După cum se observă din tabelul de mai jos soldul migrației în mediul rural, obținut prin diferența dintre cei sosiți în mediu și cei plecați din mediu, este pozitiv, ajungând în 2005 la 2323 persoane.

Migrația internă determinată de schimbarea domiciliului pe județe și medii în anul 2005

Regiunea / Județul	Total			Urban			Rural		
	Plecați	Sosiți	Sold	Plecați	Sosiți	Sold	Plecați	Sosiți	Sold
România	272604	272604	-	157377	136840	-20537	115227	135764	20537
Regiunea Vest	23849	25638	1789	15328	12850	-2478	8521	12788	4267
Arad	4643	5540	897	2603	2382	-221	2040	3158	1118
Caraș-Severin	4310	4558	248	2448	2244	-204	1862	2314	452
Hunedoara	6588	5096	-1492	5219	3353	-1866	1369	1743	374
Timiș	8308	10444	2136	5058	4871	-187	3250	5573	2323

Sursa: Anuarul Statistic al României 2006, INS 2007

Migrația dinspre sat, în anul menționat, este totuși un fenomen negativ și poate fi atât rezultatul plecărilor spre oraș cât și rezultatul migrării în străinătate, emigrarea fiind determinată de insatisfacția față de condițiile locale de viață.

Structura populației pe naționalități la recensământul din 2002:

Regiunea/ Județul	Romani %	Maghiari %	Germani %	Rromi %	Altele %
Timiș	83,4	7,5	2,1	2,4	4,6

Sursa: www.timis.insse.ro

Din tabelul se observa că romanii au o pondere de 83,4% în totalul populației județului, urmați de maghiari cu 7,5%, de rromi cu 2,4%, de germani cu o pondere de 2,1% și de alte naționalități cu 4,6%.

4.2. Forța de muncă

După cum se observă din datele prezentate mai jos, din anul 1992 până în anul 2007, se manifestă o scădere continuă a populației ocupate în agricultură, vânătoare și silvicultură de la 104300 la 74000; în timp ce în pescuit și piscicultură din anul 2003 apar 100 de persoane.

Populația civilă ocupată 1992-2007

Timiș	mii persoane									
	Anii									
	1992	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Total economie	338,2	320,5	294,9	291,1	301,8	302,7	309,1	318,8	324,6	335,5
Agricultură, vânătoare și silvicultură	104,3	100,5	103,7	101,8	88,8	84,2	76,9	79,4	75,3	74,0
Pescuit și piscicultură	-	-	-	-	-	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Sursa www.timis.insse.ro

În ceea ce privește ponderea populației ocupate în agricultură se poate observa manifestarea unei tendințe de scădere. Astfel dacă în 1992 această era de 30,83% din totalul activităților economice desfășurate în județ, în 2007 ea a scăzut la 22,05%. Agricultură reprezintă încă un sector economic ne atractiv, cu o productivitate a muncii redusă și cu posibilități reduse de finanțare, spre deosebire de industrie unde există atât ramuri în dezvoltare, care atrag forța de muncă, cât și ramuri în declin, care generează șomaj.

Situația, în sine, generează și obținerea unor venituri mici în activitatea agricolă, venituri obținute cu eforturi mult mai mari decât în alte activități economice, după cum este menționat mai jos.

Câștigul salarial nominal mediu net lunar, pe activități ale economiei naționale

								lei /
	salarial							
Județul Timiș	Anii							
	1991	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005 2006
Total economie	7723	196095	194	283	357	479	609	750 858
Agricultură, vânătoare și silvicultură	7767	193316	146	231	287	375	482	587 692
Pescuit și piscicultură	8663	-	133	222	255	525	710	443 913

Sursa www.timis.inse.ro

Despre numărul mediu al salariaților la nivelul județului, se poate spune că a crescut anual, rata de creștere nedepășind 7%.

Comparativ cu anul 2001, în anul 2006 erau 199.700 salariați, cu 32.300 mai mulți ca în anul de referință.

La nivel de județ, șomajul, fenomen social cu influențe negative asupra dezvoltării societății este rezultatul direct al proceselor de restructurare și adaptare a economiei naționale la cerințele unei economii de piață deschise.

Șomeri înregistrați și rata șomajului:

Anul	Șomeri înregistrați (număr persoane)	Rata șomajului (%)
2001	20 073	6,5
2002	12 309	3,8
2003	10 929	3,5
2004	8 219	2,6
2005	7 360	2,3
2006	6 737	2,0

Sursa: www.timis.inse.ro

După cum se observă din datele prezentate mai sus, numărul de șomeri înregistrați în perioada 2001- 2006 a avut o tendință de scădere continuă, astfel că dacă la începutul perioadei era un număr de 20.073 la sfârșitul perioadei erau înregistrați 6.737 de șomeri. Scăderea poate ilustra fie situația ca activitatea economică a înregistrat o creștere absorbind forța de muncă disponibilă fie ca o parte din șomeri și-au deschis propriile afaceri, fie ca o parte a acestora s-a îndreptat spre muncă în străinătate.

Restructurarea industrială a afectat și orașele mari, care dispuneau de platforme industriale întinse, dar procesul de degradare a vieții urbane a fost mai lent. Închiderea sau privatizarea întreprinderilor a condus la reducerea numărului locurilor de muncă și la disponibilizarea unui număr important de salariați, având consecințe negative asupra veniturilor populației și calității vieții în mediul urban.

Rata șomajului a scăzut în fiecare an, ajungând de la 6,5 % valoare înregistrată în anul 2001, la numai 2,0% în anul 2006.

Impactul fenomenelor demografice asupra evoluției resurselor de muncă (scăderea natalității, menținerea mortalității ridicate, creșterea migrației externe) a fost însoțit și de efecte economice precum restructurarea economică, recesiune, care au accentuat migrația urban-rural și ocuparea în agricultura de subzistență, dezvoltarea pieței muncii informale sau constituirea unui

segment important de populație inactivă.

5. Structura economică în profil sectorial

Activitățile economice desfășurate la sate nu sunt prea diversificate ci, în mare parte, activitatea dominantă este cea agricolă. Industria are o dezvoltare scăzută în mediul rural singura alternativă pentru obținere de venituri în această arie o mai reprezintă practicarea turismului rural sau a agroturismului.

5.1. Agricultură

Agricultura este o activitate care se diferențiază de celelalte activități economice deoarece, pe de o parte activitatea agricolă este condiționată de evoluțiile biologice ale plantelor și animalelor, iar pe de altă parte ea asigură securitatea alimentară a populației.

Cunoașterea programelor naționale și comunitare de finanțare a agriculturii și dezvoltării rurale, a avantajelor și constrângerilor Politicii Agricole Comune care se aplică unitar în întreaga Comunitate, a exigențelor noii reforme PAC în consens cu evoluțiile pieței, sunt aspecte ce impun o ajustare permanentă a acțiunilor manageriale, circumscrise scopului final al întregii activități, și anume creșterea valorii exploatațiilor agricole și, implicit, a veniturilor fermierilor.

În județul Timiș, sectorul agricol oferă oportunități reale de investiții datorită suprafețelor mari de teren agricol de care dispune, rezultatelor bune înregistrate la unele culturi și ponderea importantă din populația ocupată. La acestea se mai adaugă o serie de aspecte importante precum cererea ridicată de produse ecologice și valoarea adăugată mare a acestora, finanțările nerambursabile pentru agricultură și avantajele intrării pe piețele comunitare.

Condițiile pedoclimatice favorabile oferă dezvoltării agriculturii multiple șanse de viitor. În prezent, agricultura se caracterizează prin apariția și dezvoltarea fermelor individuale, ca structuri de bază ale agriculturii tradiționale și ca suport pentru dezvoltarea sistemului agricol competitiv al regiunii.

Agricultura cuprinde o mare parte a populației ocupate din județ: 22,05% în anul 2007. Acest aspect demonstrează importanța pe care o are agricultura pentru economia județului și, mai ales, pentru veniturile individuale ale locuitorilor săi.

Suprafața agricolă este de 702.066 ha și reprezintă 80,7% din suprafața totală a județului.

Raportat la nivel național, județul Timiș deține 4,7% din totalul suprafețelor agricole și 5,7% din cele arabile.

Structură pe categorii de folosință a suprafeței agricole este următoarea:

- terenuri arabile: 533.122 ha ce reprezintă, ca pondere din totalul suprafeței agricole, 75,94%
- fânețe: 29.503 ha ce reprezintă, ca pondere din totalul suprafeței agricole, 4,2%
- pășuni: 125.875 ha ce reprezintă, ca pondere din totalul suprafeței agricole, 17,93%
- vii : 4.313 ha ce reprezintă, ca pondere din totalul suprafeței agricole, 0,61%
- livezi: 9.171 ha ce reprezintă, ca pondere din totalul suprafeței agricole, 1,31%
- 82 ha plantații de duzi ce reprezintă, ca pondere din totalul suprafeței agricole, 0,01%⁴

⁴ Date oferite de Oficiul județean de consultanță agricolă Timiș

Suprafața cultivată, cu principalele culturi 1990-2007

Judetul Timiș	hectare									
	Anii									
	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2006	2006	2007
Suprafața cultivată - total	535690	526204	407537	487476	479494	485829	449561 ¹⁾	450720 ¹⁾	434918 ¹⁾	393323 ¹⁾
Cereale pentru boabe, din care:										
Grâu și secară	307622	394614	298160	370339	347844	352760	360697	343855	319495	280291
Orz și orzoaică	119276	164416	95214	131691	126965	130341	143161	133221	127710	139008
Porumb	55060	68459	42411	50131	56642	48218	50782	45085	38107	23043
Cartofi total	123336	140310	141300	168415	143954	153342	145824	143955	135599	101609
Sfeclă de zahăr	9359	8828	9162	10728	11424	11120	10295	10853	11030	12268
Plante uleioase, din care:										
Floarea soarelui	11342	6824	739	1164	1506	690	365	1098	795	20
Legume ²⁾	63197	47188	47377	41901	53543	62677	57340	47016	64688	62689
	26954	42406	35099	37909	46142	51958	48646	41537	42346	33539
	10787	11464	12990	13724	14517	13993	9762	12359	13992	12926

¹⁾ Nu este cuprinsă suprafața grădilor familiale și a culturilor scooteste.

²⁾ Incluziv suprafața grădilor familiale și a culturilor scooteste.

SURSA: Începând cu anul 2004, cele două statistice se referă la date la acquis-ul comunitar în domeniul statisticilor agricole.

Pentru anii anteriori, cele două statistice bazează pe surse administrative.

Sursa www.timis.insse.ro

Suprafața cultivată cu cereale pentru boabe este de 280.291 ha în anul 2007, deținând cea mai mare pondere în totalul suprafeței cultivate (71%). Suprafețe mai mici afectate culturilor de cartofi (12268 ha), de floarea- soarelui (33539 ha), de legume (12926 ha) și de sfeclă de zahăr (20 ha) implica și deținere unor ponderi mici a acestor culturi 3,1%, 8,5%, 3,3% și respectiv 0,005%.

Ceea ce se poate remarca din datele prezentate mai sus este fenomenul de scădere continuă a suprafeței totale cultivate generată probabil de fenomenul de extindere a spațiilor intravilane.

În ceea ce privește suprafețele afectate diferitelor culturi se poate observa variația acestora de la an la an, cu implicații directe asupra producțiilor obținute, variație aflată și sub impactul scăderii suprafeței totale cultivate.

Producția agricolă vegetală, la principalele culturi 1990-2007

Anii	tone								
	Cereale boabe	din care:			Cartofi total	Sfeclă de zahăr	Floarea soarelui	Struguri	Fructe
		Grâu și secară	Orz și orzoaică	Porumb boabe					
Timiș									
1990	910161	409919	181140	299324	74390	221511	43501	12586	29605
1995	1292784	556967	217968	481914	107705	122958	57303	11124	21194
2000	654094	244822	99564	285267	93529	7243	36060	13173	27181
2001	1307830	492085	156143	620095	148075	28720	50953	16780	20215
2002	1108811	406988	151121	512565	155376	28171	78297	13506	11870
2003	1228714	432747	134159	611540	145257	13023	106975	18259	40809
2004	1670001	662506	198549	742786	152933	11930	76659	18028	30635
2005	1292947	469726	127698	656229	135777	33538	70082	1577	30201
2006	1143201	393154	101903	615394	151391	22559	60305	9483	35701
2007	783249	405771	55498	297280	180903	340	38059	16424	35375

Sursa www.timis.insse.ro

Producția de cereale pentru boabe a oscilat la unele culturi precum orz și grâu datorită problemelor ce apar în timpul semănatului: greutatea cu arăturile după culturile de toamna, insuficiența tractoarelor, condițiile climatice.

Astfel producția de grâu și secara cunoaște o creștere semnificativă în anul 2004, cu 35% fata de anul 2003, urmată apoi de o diminuare, cu aproape același procent, în anul următor.

Producția de orz și orzoaica are și ea valori ce oscilează în timp cea mai mică valoare atinsă fiind în anul 2007 când s-a obținut o producție de 55498 tone.

În ceea ce privește producția de porumb, cea mai mare producție obținută a fost în anul 2005 când s-a obținut o producție de 656229 tone, iar cea mai mică producție obținută a fost în anul 2007 și anume de 297280 tone.

Cultura legumelor și a cartofilor se face pe suprafețe care aparțin în totalitate sectorului privat, micii producători preferând aceste categorii de culturi, care se pretează să fie cultivate pe suprafețe mai reduse.

Cultura de cartofi a suferit mici modificări de la an la an, însă a fost suficientă pentru satisfacerea cererii de consum, cea mai mare producție obținută în perioada 1990- 2007 fiind de 180903 tone, care a fost realizată chiar în ultimul an al perioadei menționate..

Cea mai dramatică scădere a înregistrat-o producția de struguri, care în 2005 a fost de numai 1577 tone fata de cele 18 028 tone produse în 2004. Acest regres al producției se datorează suprafeței cultivate mai reduse ca în anii precedenți, dar , mai ales, cantităților de ploi căzute în exces și a gerului, ce a afectat serios cultura de viță de vie a județului. La nivelul anului 2007 această producție a crescut ajungând la 16424 tone, favorizata fiind de condițiile climatice prielnice.

Suprafețele cultivate cu vița de vie sunt semnalate în majoritatea comunelor din zona de câmpie și de dealuri a județului. Cultura viței de vie este practică în gospodăriile particulare, dar și în podgoriile din Recas, Teremia, Buziaș, Giarmata.

Producția de legume în microferme individuale este de asemenea o activitate economică de tradiție în special în localitățile rurale din vecinătatea centrelor urbane.

Pomicultura deține o pondere mai mică în economia agricolă a județului, datorită caracteristicilor geografice ale acestuia. Suprafețele ocupate de livezi predomina în zona dealurilor Surduc, Sacosului și Lipovei, iar în zona de câmpie, în special în Câmpia Torontalului. Plantații se găsesc în zona Tomnatic, Periam, Topolovățu Mare, Giarmata.

Vârful producției de fructe a fost în anul 2003 când s-au recoltat 40809 tone, după care producția de fructe s-a diminuat ajungând la 30635 tone în anul 2004. Începând din acel moment producția de fructe a avut o evoluție constantă, iar recolta a fost bună atât cantitativ cât și calitativ, nefiind înregistrate boli care să o compromită.

Creșterea animalelor constituie o ramură importantă a agriculturii timișene, dispunând de tradiție în special în creșterea porcinelor și bovinelor. În zona pășunilor din nord și nord-estul județului, se cresc și efective de ovine.

Județul Timiș dispune de capacități de prelucrare, a produselor agricole de origine animală și vegetală, și are un deosebit potențial de cooperare economică, susținut de existență, în regiune, a materiilor prime necesare și de o piață de desfacere remarcabilă.

Efectivele de animale 1990-2007

Anii	capete						Caprine
	Bovine		Porcine		Ovine		
	Total	din care: vaci, bivolite și juninci	Total	din care: scroafe de prăsilă	Total	din care: oi și mioare	
Timiș							
1990	192400	65700	1394100	92700	593600	348800	22069
1995	90435	46949	832530	70996	447880	309295	17651
2000	62647	34433	318680	25528	338425	235458	12890
2001	59297	35076	267487	24412	315236	242000	10784
2002	59810	34594	299766	19791	324973	239882	11743
2003	61491	35121	327942	23505	342872	269962	12316
2004	57128	33647	357118	41410	422551	340850	6541
2005	57478	35855	361820	46881	417103	345795	6539
2006	61899	39101	529409	74965	443626	362898	6749
2007	61642	36561	579010	76738	522289	345155	18308

Sursa: www.timis.insse.ro

Analizând datele din tabel, în perioada 1990-2007 se poate observa o tendință generală de scădere a numărului de capete de animale la toate speciile, scădere determinată de sacrificările necontrolate de după anul 1990, de îmbătrânirea populației, care a renunțat treptat să mai crească animale, și de scăderea interesului pentru practicarea acestei activități datorită unor dificultăți întâlnite în finanțare. Bovinele au avut o evoluție relativ constantă începând cu anul 2000, neexistând diferențe prea mari de la un an la altul. Astfel, dacă în anul 2004, numărul acestora a scăzut cu 4.363 capete, în anul următor a crescut cu 350 capete, ajungând în 2006 la 61.899 capete.

Din totalul de bovine, o categorie importantă reprezentată de vaci, bivolite și junici a cunoscut o evoluție ascendentă, ajungând în 2006 să fie cu 13% mai multe decât în 2002, respectiv 39.101 capete.

O foarte bună evoluție au avut efectivele de scroafe de prăsilă, al căror număr în 2006 a fost de aproape 4 ori mai mare decât în 2002- creștere de la 19.791 capete scroafe până la 74.965 capete.

Numărul efectivelor de porcine a sporit treptat, în fiecare an înregistrându-se o ușoară creștere de sub 10%, creșterea în 2006 fiind cu 42% fata de anul anterior.

Din totalul de ovine, efectivele de oi și mioare au înregistrat o ușoară creștere în fiecare an, ajungând la 382.898 capete în 2006.

Nu același lucru se poate spune și despre efectivele de caprine, care au intrat în regres după anul 2003. Comparativ cu anul 2002, în 2006 caprinele au scăzut cu 43%.

Comparativ cu alte județe, unde multe ferme s-au închis și populația îmbătrânita din mediul rural abandonează treptat să mai crească animale, în județul Timiș s-a înregistrat o relativă evoluție pozitivă a efectivelor de animale, începând cu anul 2003. Un rol important în această evoluție l-a jucat sprijinul financiar care a început să fie acordat crescătorilor de animale dar, pe lângă cele menționate, și existența piețelor de desfacere pentru produsele animaliere.

Producția agricolă animală - 2007

Județul Timis	Total	din care: proprietate majoritar privată
Carne – total (tone greutate in viu)	87850	87814
Carne de bovine (tone greutate in viu)	5073	5061
Carne de porcine (tone greutate in viu)	71046	71027
Carne de ovine și caprine (tone greutate in viu)	6963	6958
Carne de pasăre (tone greutate in viu)	4749	4749
Lapte – total (mii hl)	1369	1363
Lapte de vacă și bivoliță (mii hl)	1143	1138
Lână –total (tone)	1037	1036
Ouă – total (milioane bucăți)	175	175
Miere extrasă (tone)	404	404

Sursa: www.timis.insse.ro

După cum se observa în tabelul precedent, eforturile depuse s-au concretizat în producția obținută la nivel de județ, producție care a fost destinată satisfacerii unei părți din cererea existentă pe piață la aceste categorii de produse. Deasemenea trebuie remarcat faptul că producția a fost obținută în proporție de 99% de către producători particulari, expresie a inițiativei individuale.

Parcul de tractoare și principalele mașini agricole din agricultura 1990 - 2007 bucăți

Anii	Tractoare agricole fizice	Pluguri pentru tractor	Semănători mecanice	Combinae autopropulsate pentru recoltat: cereale păioase, porumb și furaje
Timiș				
1990	7388	3765	2296	3653
1995	9379	6423	3553	3016
2000	9018	6970	4365	2065
2001	10275	7854	5397	1973
2002	10329	8344	5009	1915
2003	10211	8489	5341	1872
2004	10260	8192	5333	1962
2005	10183	8368	5444	1484
2006	10422	8466	5507	1391
2007	10426	8457	5480	1404

Sursa: www.timis.insse.ro

Activitatea din agricultura județului Timiș a fost desfășurată cu ajutorul tractoarelor și utilajelor agricole specificate în tabelul anterior prezentat.

După cum se poate observa, în perioada 1990-2007, cu excepția combinelor care au scăzut de la 3.653 bucăți în 1990 la 1404 în 2007, celelalte tipuri au manifestat o tendință relativă de creștere continuă. Acest fapt a arătat interesul prezentat de producătorul particular pentru dotarea tehnică și pentru modernizarea activității proprii.

5.2. *Silvicultura*

Suprafața fondului forestier, proprietate publică de stat pe care o administrează Direcția Silvică Timișoara, este de 83.740 ha.

Suprafața împădurită cuprinde:

- 27.455 ha păduri cu funcții speciale de protecție (a apelor, solului, climei, păduri pentru recreere, păduri monumente ale naturii, rezervații)
- 54.213 ha păduri cu funcție de producție și protecție din care se urmărește recoltarea de masa lemnoasă de calitate superioară precum și alte produse ale pădurii.

5.3. *Industria*

Diversificarea activităților economice în mediul rural are drept scop asigurarea unor condiții de viață decente prin dotarea cu utilități a satelor și prin obținerea de venituri diverse din activități neagricole.

Scopul diversificării activităților economice din mediul rural este asigurarea unor condiții de viață decente a populației, prin obținerea unor venituri non-agricole și dotarea utilitară a localităților. Industria rurală cuprinde unități sau subunități de producție și prestări de servicii productive, amplasate în spațiul rural și aparținând cooperăției meșteșugărești, societăților comerciale agricole, producătorilor particulari.

Se poate totuși spune că mediul antreprenorial din satele timișene nu se afla într-un stadiu deosebit de dezvoltare, iar activitatea economică este puțin diversificată. Acesta situație se datorează și slabei dezvoltări a infrastructurii în toate formele sale precum și a necunoașterii, de către marii investitori, a oportunităților oferite de mediul rural timișean.

Un exemplu de activitate rurală industrială îl constituie activitatea de prelucrare a produselor agricole principale și secundare. Aproape în fiecare localitate rurală există unități de prelucrare a produselor agricole (morărit, panificație, industria laptelui, etc.), care acoperă nevoile de consum ale populației, atât din zonele respective, cât și din orașele învecinate.

Printre societățile cu răspundere limitată ce își desfășoară activitatea în mediul rural în județul Timiș pot fi evidențiate Solplant Jivanov din com. Dinias, Agricolă Fratelli Benfenati din Foeni, Agromadi-H din Giarmata, Agromec Periam, Di&Și Panif și Goldtim din Periam, Cramele Recas Prod, Danser Pan și Pâinea Casei din Pădureni, Epiex și Euro Furaje din Giulvăz, Frigoglass România din Parta, Italianfood din Banloc, Moară Maria din Chizatau, Oveg M.P.S. din Fibiș, Pizzoli Agri din Sag Timișeni, Simultan din Săcălaz, Vital& Heyl din Carani.⁵

5.4. *Turismul*

În județul Timiș la 31 iulie 2007 au fost 102 structuri de primire turistică, cu funcțiuni de cazare din care: 49 hoteluri și moteluri, 3 hoteluri pentru tineret, 1 han turistic, 1 camping, 9 vile turistice, 31 pensiuni urbane, 4 pensiuni rurale, 4 tabere de elevi și preșcolari.

Structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică 2007

⁵ Date preluate de pe siteurile www.cciat.ro și www.vrajitorul.eu

	număr
Județul Timis	
Total	102
Hoteluri și moteluri	49
Hanuri turistice	1
Cabane turistice	-
Campinguri și unități tip căsuță	1
Vile turistice și bungalouri	9
Tabere de elevi și preșcolari	4
Pensiuni turistice urbane	31
Sate de vacanță	-
Pensiuni turistice rurale	4
Hoteluri pentru tineret	3
Hosteluri	-
Popasuri turistice	-
Spații de cazare pe nave	-

Sursa: www.timis.insse.ro

După cum se observa în tabelul de mai sus în mediul rural existau în anul 2007 un număr de 4 pensiuni turistice rurale, indicând nivelul redus al investițiilor în acest perimetru în raport cu oportunitățile existente.

Capacitatea totală de cazare turistică la nivelul județului era de 5724 locuri, după cum se poate vedea mai jos. Indicele de utilizare netă a locurilor de cazare în anul 2007 a fost de 32,0%. Cifrele indica, în special indicele de utilizare netă care începând cu 1990 și până în 2007 a avut un trend descendent, un aspect nu prea îmbucurător pentru capacitatea de cazare existentă care este nefolosită în proporție de 68%.

Capacitatea și activitatea de cazare turistică 1990-2007

Anii	Capacitate de cazare		Sosiri (mii)	Înnoptări (mii)	Indicii de utilizare netă a capacității în funcțiune (%)
	Existență ¹⁾ (locuri)	În funcțiune (mii locuri-zile)			
Timiș					
1990	6227	1562,4	501,1	1051,2	67,3
1995	5427	1417,2	184,5	536,0	37,8
2000	4125	1235,5	204,4	531,6	43,0
2001	4273	1292,0	186,6	511,6	39,6
2002	4555	1343,7	172,3	477,6	35,5
2003	4938	1469,9	175,8	481,5	32,8
2004	5187	1597,9	190,3	514,4	32,2
2005	5410	1756,3	200,4	518,2	29,5
2006	5934	1884,3	246,7	608,2	-
2007	5724	1996,5	283,4	638,5	32,0

Sursa: www.timis.insse.ro

Mediul rural al județului Timiș oferă posibilități de investiții și de dezvoltare a unor activități în turism. În această idee ar putea fi efectuate investiții în:

- turismul balnear și de agrement care poate fi practicat în Deta, Calacea, Lovrin și San Mihaiul Roman unde există ape termale care ar putea constitui puncte de atracție pentru turiști romani sau străini.

- turismul verde și agroturismul care ar putea să scoată în evidență farmecul gospodăriilor tradiționale din mediul rural, spațiile monahale și cabanele de vânătoare.

- un alt punct de atracție turistică îl pot constitui peșterile Românești, albastră de lângă

Pietroasa sau Stanca lui Florian de lângă Tomești.

- alte puncte de atracție: mlaștinile de la Satchinez, parcul Dendrologic-Bazoș, locul fosilier Rădămănești sau sărăturile de la Dinaș.

- Turismul cultural-istoric cuprinde rețele bogate de situri istorice și arheologice, monumente istorice și de arhitectură, biserici și muzee.

5.5. Comerțul

În mediul rural din satele timișene își desfășoară activitatea o serie de societăți cu răspundere limitată care au ca obiect principal de activitate comerțul cu produse alimentare sau nealimentare. Aceste firme au ca scop satisfacere nevoilor de consum ale membrilor comunităților sătești prin vânzarea de bunuri pe care aceștia nu le produc, sau nu mai este eficientă producerea lor în gospodăriile personale ca în trecut și la care nu ar avea acces decât dacă s-ar deplasa în orașe.

Un alt tip de activitate comercială desfășurată în satele din Timiș este cea referitoare la vânzarea produselor agricole de natura vegetală sau animală sau a unor produse meșteșugărești obținute în gospodăriile proprii, acesta activitate reprezentând o sursă de obținere a unor venituri personale pentru locuitorii satelor.

5.6. Piscicultura și acvacultura

În prezent piscicultura este o activitate cu specific tehnologic care are un caracter preponderent semi intensiv. Datorită amplasării bazinelor piscicole, capacitatea de producție piscicola a multor ferme se bazează în mare parte pe productivitatea naturală a acestora sau pe utilizarea furajelor și îngrășămintelor organice și chimice.

Cu toate că proprietatea asupra capacităților de prelucrare sunt 100% private producția piscicola a suferit o scădere accentuată, ca urmare a uzurii fizice și morale a instalațiilor fapt ce a făcut ca și gradul de utilizare al capacităților de procesare să nu depășească 70%.

Acvacultura se practica numai în regim privat și este în continuă dezvoltare, în mod deosebit datorită cererii pieței. Principalele specii cultivate sunt crapul, carasul, somnul știuca și păstrăvul.

Multe din fermele piscicole sunt utilizate pentru pescuitul sportiv fapt care generează lichidități imediate necesare pentru amortizarea investițiilor făcute dar și pentru întreținerea curentă a acestora.

5.7. Infrastructura

Rețeaua de căi ferate:

Liniile de cale ferată în exploatare - 2007

	km
Județul Timis	
Total	795
din care:	
electrificate	113
Din total:	
Linii cu ecartament normal	
Total	795
Cu o cale	795
Cu doua căi	-
Linii cu ecartament larg	-
Densitatea liniilor pe 1000 kmp teritoriu	91,4

Din tabel se observa că lungimea totală a liniilor de cale ferată a fost în anul 2007 de 795 km iar densitatea liniilor era de 91,4 km pe 1000 kmp teritoriu plasând județul Timiș pe locul 2 la nivel național.

Județul este străbătut de două linii internaționale de cale ferată:

✍ București – Craiova – Timișoara – Jimbolia, cu continuare în Serbia – Muntenegru

1. Timișoara – Stămora – Moravița, cu continuare în Serbia – Muntenegru.

La granița cu Serbia există două treceri de frontieră, pe cale ferată, în localitățile Moravița și Jimbolia.

Rețeaua de căi rutiere:

Drumurile publice - 2007

	km
Județul Timis	
Drumuri publice - total	2911
din care:	
Modernizate	711
Cu imbrăcăminți ușoare rutiere	841
Din total drumuri publice:	
Drumuri naționale	544
din care:	
Modernizate	495
Cu imbrăcăminți ușoare rutiere	49
Drumuri județene și comunale	2367
din care:	
Modernizate	216
Cu imbrăcăminți ușoare rutiere	792
Densitatea drumurilor publice pe 100 kmp teritoriu	33,5

Sursa: www.timis.insse.ro

Județul Timiș are o rețea bine dezvoltată de căi rutiere, totalizând 2 911 km de drumuri publice în 2007, din care 544 km sunt drumuri naționale și 2367 km drumuri județe și comunale.

Din totalul drumurilor publice doar 23,4% sunt modernizate, procent mai mic decât media la nivel național.

Trei drumuri europene traversează județul:

- E 70 - intră în țara dinspre Serbia și face legătura, prin Timișoara, cu nordul țării și cu capitala București;
- E 671 – trece dinspre nordul țării prin arad și Timișoara, asigurând o bună legătura între cele două centre județene;
- E 673 – face legătura, prin Făget, între estul țării și Banat, respectiv Lugoj, scurtând legătura între Deva și Timișoara

Starea drumurilor reprezintă încă o problemă în mediul rural, chiar și într-un județ dezvoltat cum este Timișul, existând câteva comune lipsite total de acces la drumurile publice modernizate.

Transporturile aeriene

Aeroportul Internațional Timișoara, al doilea ca mărime din România, colaborează constant cu mai multe companii aeriene, facilitând legături rapide, pentru pasageri și marfa, cu București, Frankfurt, Verona, Viena, New York etc. Aeroportul este amplasat într-o zonă a țării dezvoltată economic, fiind de importanța strategică națională.

Cai navale

Principalele cursuri de apă cu potențial navigabil din județul Timiș sunt:

- Muresul, ce parcurge teritoriul județelor Timiș și Arad, trece în Ungaria și asigură legătura cu Dunărea. Nu este amenajat pentru navigație
- Canalul Bega parcurge teritoriul județului Timiș, trecând apoi în Serbia; navigabil în trecut, este în prezent neamenajat pentru transportul de mărfuri.

Valorificarea navigabilității cursurilor de apă ar crea o alternativă economică pentru transportul de mărfuri și pentru accesul la piețe externe.

Rețeaua de alimentare cu apă

Gradul de confort al unei locuințe, nivelul de civilizație este dat și de dotarea locuințelor cu instalații de apă în interior, de calitatea apei furnizate cât și de posibilitatea amenajării dependențelor (baie, WC, bucătărie cu apă curentă).

În zona rurală însă nu există un număr mare de locuințe utilate cu instalație interioară cu apă, majoritatea preferând să se alimenteze cu apă din surse proprii, individuale. De asemenea există încă comune care nu au rețea proprie de alimentare cu apă sau canalizare, situație care, totuși, se află în curs de îmbunătățire.

Lungimea rețelei de alimentare cu apă din județ este de 2059 km, reprezentând 4,8% din totalul național de 42.263,3 km.

Rețeaua apei potabile distribuite, în județul Timiș, în anul 2006

Regiunea/Județul	Localități cu instalații de alimentare cu apă potabilă (număr) la sfârșitul anului		Lungimea totală simplă a rețelei de distribuție a apei potabile (km) la sfârșitul anului
	Total	Din care: municipii și orașe	
Regiunea Vest	209	42	5.672
Timiș	73	10	2.059

Sursa: www.timis.insse.ro (date prelucrate)

Alimentarea cu apă în sistem centralizat a localităților din județ este realizată în doar 127 de localități. Toate localitățile urbane din județ dispun de sisteme centralizate de alimentare cu apă. La sfârșitul anului 2006, 99,71% din populația din mediul urban avea acces la apă potabilă.

Volumul de apă potabilă distribuită consumatorilor

Anul	Apă potabilă distribuită consumatorilor	
	Total (mii mc)	Din care: pentru uz casnic
2002	40.773	29.178
2003	41.337	28.365
2004	37.858	27.474
2005	39.368	28.844
2006	38.724	28.721

Sursa: www.timis.insse.ro

În perioada 2002 – 2006 consumul total de apă a scăzut de la 40 773 mii mc la 38 724 mii mc (1,6%). Procentul de scădere s-a păstrat și în cazul consumului pentru uz casnic care a fost în

2006 de 28 721 mii mc.

Introducerea contorizării apei în apartamentele individuale i-a făcut pe timișeni să facă o economie la apă, putând reducându-și astfel cheltuielile personale.

Rețeaua de canalizare

Rețeaua de canalizare există în principal în orașe mari dar multe dintre ele prezintă uzuri fizice și morale. În județ există 18 localități cu instalații de canalizare publică, dintre care 9 sunt municipii și orașe.

Numărul de locuințe în care se distribuie energie electrică depășește 256 000, având o pondere de peste 99% din totalul locuințelor, mai mare decât media regională și cea națională.

Alimentarea cu energie electrică

În acest domeniu, la nivel rural, exista probleme legate de starea dotării tehnice a echipamentelor de livrare a energiei electrice care fac să se manifeste dese căderi de tensiune, când alimentarea este întreruptă, fluctuații mari ale tensiunii în rețea.

Alimentarea cu gaze naturale

Rețeaua de distribuție a gazului nu este încă extinsă suficient astfel încât să fie accesibilă racordarea tuturor comunelor, de aceea există un număr mic de comune care sunt racordate la rețeaua de gaze.

Infrastructura de învățământ

În anul școlar 2006/2007 în județ au funcționat 582 de unități de învățământ, din care: 348 grădinițe, 174 școli din învățământul primar și gimnazii, 57 licee, 2 școli profesionale și 1 școala post liceala.

O caracteristică a învățământului în județ o constituie existența a multor școli primare și secundare care au ca limba de predare limba minorităților etnice (limba maghiară, germană, sârbă, slovacă) sau o limbă de circulație internațională. De asemenea există și licee care au la bază același principiu.

Învățământul superior cunoaște o puternică dezvoltare, în Timișoara existând 4 universități de stat și 5 private.

Populația școlară, pe niveluri de educație (inclusiv învățământul particular):

Anii școlari	Total	Preșcolar	Primar și gimnazial	Liceal; profesional și de ucenici; postliceal și de maiștri	Superior
2002/2003	162 728	19 333	66 149	34 342	42 904
2003/2004	161 957	19 330	63 871	35 003	43 753
2004/2005	160 397	19 460	60 065	36 343	44 529
2005/2006	158 358	19 278	56 199	36 133	46 748
2006/2007	158 838	18 620	54 458	36 234	49 526

Sursa: www.timis.insse.ro (date prelucrate)

Evoluția populației școlare totale este una negativă înregistrându-se o scădere de aproximativ 1000 de copii. Cea mai mică valoare de 158.358 se înregistrează în anul școlar 2005/2006, mai mică cu 3% față de anul școlar 2002/2003. La nivelul categoriilor de învățământ preșcolar, primar și gimnazial se remarcă o evoluție nefavorabilă comparativ cu populația școlară din învățământul liceal și superior care a înregistrat o creștere față de anul de bază. Învățământul superior se remarcă prin ponderea cea mai mare a populației școlare, având, în 2006/2007, o creștere de 6% față de anul anterior și 15,4% fata de anul 2002/2003.

Infrastructura sanitară

Număr de unități sanitare la începutul anului 2006:

Regiunea/ Județul	Spitale	Ambulatorii	Policlinici	Dispensare	Centre de sănătate
Regiunea Vest	46	45	13	36	8
Timiș	16	18	9	5	2

Sursa: www.timis.insse.ro (date prelucrate)

Paturi în spitale și personalul medico – sanitar, la 31 decembrie:
număr -

Anul	Paturi în spitale	Medici	Stomatologi	Farmacisti	Personal sanitar- mediu
2002	6 531	2 407	597	273	3 892
2003	5 968	2 673	558	267	3 797
2004	5 968	2 852	682	337	3 858
2005	5 946	2 479	600	320	4 185
2006	5 878	2 549	709	483	4 406

Sursa: www.timis.insse.ro

Analizând tabelul se constată o scădere a numărului de paturi în spitale de la 6 531, în anul 2002 la 5878 în anul 2006. Numărul de medici și stomatologi a crescut treptat, în timp ce numărul farmaciștilor a crescut rapid, în 2006 fiind cu 210 mai mulți față de 2002.

Un indicator important este numărul de paturi în spitale raportate la mia de locuitori, Timiș fiind județul cu cele mai multe paturi de spital : 9 paturi la 1000 locuitori.

În ceea ce privește numărul de locuitori ce revin unui cadru medical, 266 locuitori la un cadru medical și 157 locuitori la un asistent medical, județul se clasează pe locul trei la nivel național, după București și Cluj.

5.8. Calitatea factorilor de mediu

5.8.1. Calitatea aerului

Monitorizarea calității aerului este asigurată prin serviciile specializate existente în cadrul Inspectoratului de Protecție a Mediului Timiș.

Emisii anuale de dioxid de sulf, dioxid de azot și amoniac

Conform datelor furnizate de Agenția Regională pentru Protecția Mediului Timișoara, emisiile de amoniac, având ca principală sursă agricultura, în special zootehnia de tip intensiv, au avut o evoluție constantă din anul 2001 până 2004, când a avut loc o creștere explozivă, valoarea lor ajungând până la 9000 tone pe an. Urmează apoi o scădere de aproape 4000 tone pe an care se menține inclusiv în anul 2007.

Cantitățile anuale de dioxid de sulf emise au scăzut treptat ca urmare a reducerii consumului de combustibili fosili în favoarea celor gazoși și lichizi.

Emisiile de dioxid de azot, a cărui sursă o reprezintă în principal motoarele cu ardere internă au scăzut de la an la an .

Emisiile de dioxid de carbon provin în principal din arderile în industria de prelucrare, având o pondere de 43,29% și din arderile în energetică și industrii de transformare (42,45%).

Emisiile de dioxid de carbon rezultate din instalațiile de ardere neindustriale reprezintă 13,04%, în timp ce emisiile din extracția și distribuția combustibililor fosili au cea mai mică pondere în total.

Emisiile de protoxid de azot provin în special din agricultura și din industria chimică.

Între anii 2003-2005, la nivelul județului Timiș, se observă o creștere progresivă datorită intensificării arderilor din instalațiile mari de ardere ce produc energie electrică și termică.

Gazele cu efect de seră provin în special din sectorul energetic și în special din sectorul de producere al energiei electrice. Cel mai important producător din sistemul energetic COLTERM are emisii de dioxid de carbon de peste 40% din total.

5.8.2. Calitatea apelor

Starea apelor de suprafață

Modificarea calității apelor de suprafață din județ în perioada 2003-2006 (repartizarea proporțională pe clase de calitate) :

Calitatea apelor de suprafață					Unitate de măsură %
Categorie	2003	2004	2005	2006	
I	49,12	0,0	0,0	18,24	
II	37,54	33,56	29,64	24,22	
III	13,34	42,44	23,6	48,82	
IV	0,0	0,0	44,35	8,73	
V	0,0	0,0	2,41	0,0	

Sursa: Agenția Regională pentru Protecția Mediului Timișoara

Se observă că în anul 2003, aproape 50% din apele de suprafață din județ se încadrează în categoria I de calitate, restul apelor aparținând categoriilor II și III de calitate.

Urmează o perioadă de poluare intensivă, în anul 2004, ponderea cea mai mare a apelor încadrându-se la categoria a III - a de calitate. Anul 2005 vine cu o situație și mai gravă, în categoria a IV-a regăsindu-se marea parte a apelor. În anul 2006 apare din nou apă de categorie I cu o pondere de 18,24% .

Starea apelor subterane:

La nivelul apelor subterane (utilizate pentru apă potabilă), poluarea este ridicată în stratul acvifer freatic iar calitatea apei este necorespunzătoare în stratul acvifer de adâncime.

Motivul poluării apei sunt: inexistența sau insuficiența rețelelor de canalizare și a stațiilor de epurare, evacuarea de ape uzate neepurate sau insuficient epurate, depozitățile gunoierului menajer pe suprafețe neamenajate.

5.8.3. Calitatea solului

Poluarea solului în județul Timiș este cauzată în principal activităților de creștere a porcinelor în sistem industrial, prin baturile de stocare a dejecțiilor lichide și a depozitelor de dejecții deshidratate situate în vecinătatea fermelor ce au aparținut Smitfield Timișoara.

- Complexele de creștere intensivă a animalelor generează serioase probleme ecologice datorate producerii, într-un spațiu restrâns, a unor concentrații mari de reziduuri digestiv-metabolice. Deoarece reziduurile sunt evacuate după spălarea cu apă, înseamnă că aceste ecosisteme sunt producători majori de ape uzate cu un puternic potențial de poluare a ecosistemelor din jur.

Cele mai importante procese de degradare ale solului, din punct de vedere al ireversibilității lor, sunt : eroziunea, acidifierea, poluarea cu metale grele, pesticide și alți contaminanți, excesul de nitrați și fosfați, s.a.

Unul din factorii care are o influență foarte mare asupra degradării solului este

eroziunea. Fenomenele de eroziune naturală și antropică sunt prezente în zonele de câmpie înaltă și de deal, fiind influențate de pantă, regimul hidric, structura culturilor, tehnologia de prelucrare a solului, alte activități umane, ca de exemplu pășunatul excesiv și defrișarea pădurilor.

Factorii care determină eroziunea hidrică pot fi: principali (precipitații atmosferice, activitatea antropică) și favorizanți (relieful, solul, roca, vegetația).

Terenurile agricole sunt apreciate după gradul de fertilitate. Din acest punct de vedere ele sunt împărțite în clasele I, II, III, IV, V de calitate. Din totalul agricol de 702 150 ha, încadrarea solurilor pe clase și tipuri este următoarea:

Folosință	Clasa I		Clasa II		Clasa III	
	ha	% din total folosință	ha	% din total folosință	ha	% din total folosință
Arabil	67117	12.6	141606	26.7	172196	32.5
Pășune	12166	9.3	32603	24.9	50836	38.9
Fânețe	677	2.3	3473	11.8	8758	29.9
Vii	366	7.7	965	20.4	1878	39.8
Livezi	59	0.6	1738	18.5	2392	25.5

Folosință	Clasa IV		Clasa V	
	ha	% din total folosință	ha	% din total folosință
Arabil	109351	20.6	38219	7.2
Pășune	23242	17.8	11603	8.8
Fânețe	10369	35.4	5984	20.4
Vii	973	20.6	534	11.3
Livezi	3949	42.2	1208	12.9

Sursa: Agenția Regională pentru Protecția Mediului Timișoara

Cu excepția substanțelor împrăștiate intenționat de către om în agroecosisteme (îngrășăminte chimice, pesticide), poluanții recepționați de către sol provin din atmosfera sau din apele de suprafață. La nivelul județului Timiș există o suprafață totală de 6615,0 ha terenuri grav deteriorate de procese de eroziune naturală și antropică, care au fost constituite în unități de inventariere pentru reconstrucția ecologică.

Tipul de degradare	Suprafață	Pondere
eroziune de suprafață	12533,5 ha	19,0%
eroziune de adâncime	875,0 ha	1,3%
Alunecări	1724,0 ha	2,6 %
Excavații	90,0 ha	0,1%
depozite și deșeuri	10,5 ha	-
Sărături	12280,2 ha	18,6%
itosoluri	1199,0ha	1,8%
Vertisoluri	400,0 ha	0,6%

Psamosoluri	803,8 ha	1,2%
exces de umiditate freatica	4427,5 ha	66,9%
Inundații	2323,5 ha	35,1%

Sursa: Agenția Regională pentru Protecția Mediului Timișoara

Din tabel se observă că cea mai mare problemă cu care se confruntă solul este excesul de umiditate freatică care afectează 4427 ha. Inundațiile reprezintă, de asemenea pericole pentru sol, ele afectând 2323 ha, având o pondere de 35% în totalul solurilor afectate.

5.8.4. Biodiversitatea și pădurile

Biodiversitatea

În partea de est a județului se află munții Poiana Ruscăi care se remarcă printr-o abundență de specii floristice și de faună.

Vegetația naturală se caracterizează prin prezența pe scară restrânsă a plantelor de silvostepă precum și printr-o frecvență ridicată a speciilor hidro și higrofile în câmpiile joase și în luncile cu exces de umiditate.

Partea estică a județului, ocupată de masivul Poiana Ruscaii, este acoperită, din punct de vedere al vegetației forestiere cu păduri de gorun, păduri de fag, în amestec cu carpen, iar pe pantele superioare ale muntelui păduri de molid, în amestec cu brad, sporadic întâlnindu-se și exemplare de pin.

Rezervațiile Mlaștinile Satchinez și Mlaștinile Murani adăpostesc un număr impresionant de specii de păsări, protejate de legislația națională și cea a Uniunii Europene.

Rezervațiile ornitologice adăpostesc specii de păsări precum *Haliaetus albicilla*, *Pandion haliaetus*, *Falco subbuteo* și *Egretta garzetta*, precum și alte păsări protejate de lege.

Pe teritoriul județului există și rezervații forestiere, botanice, pedologice și o rezervație paleontologică (Punctul fosilifer Radamanesti).

Toate acestea sunt amenințate de activitățile antropice, boli și dăunători, pășunatul excesiv, eroziunea solului și depozitarea necontrolată de deșeuri.

Starea pădurilor

Presiunile antropice exercitate asupra fondului forestier administrat de Direcția Silvică Timișoara sunt reprezentate în principal de tăierile ilegale de arbori, propagarea în pădure a incendiilor de pășune, depozitarea necontrolată de deșeuri, braconajul și poluarea industrială. Acest din urmă factor acționează cu precădere în zona limitrofă orașului Timișoara, unde poluarea industrială cauzează uscări masive la multe exemplare.

Prin recoltarea masei lemnoase din pădurile ajunse la vârsta de exploatare se asigură perpetuarea pădurii în urma regenerării ei pe cale naturală, împiedicându-se astfel degradarea și chiar dispariția ei în unele zone.

Obținerea de fonduri și alocarea lor pentru achiziționarea de terenuri agricole neproductive care vor fi împădurite în zonele deficitare în păduri duc la stabilitatea factorilor de mediu.

6. Gestionarea deșeurilor

În anul 2006, atât în toate localitățile urbane cât și în câteva localități rurale funcționa sistemul de colectare, transport și depozitare definitivă a deșeurilor, atât de la populație cât și de la agenții economici ce își desfășoară activitatea pe raza localităților respective. Depozitarea definitivă a deșeurilor municipale se realizează în continuare pe vechile amplasamente, care nu îndeplinesc condițiile de protecție a factorilor de mediu.

Gestionarea deșeurilor în mediul rural este în continuare deficitară, având în vedere că activitatea de colectare nu este organizată în sistem centralizat, iar depozitarea deșeurilor se

realizează pe amplasamente dispersate, aflate în general la marginea localităților.

Monitorizarea cantităților de deșuri produse și depozitate în mediul rural nu se realizează decât sporadic, în general informațiile deținute de APM Timiș fiind estimative.

Conform datelor furnizate de Agenția Regională pentru Protecția Mediului Timișoara, în perioada 2002-2006 cantitățile de deșuri industriale generate în județul Timiș au avut următoarea evoluție:

-tone-					
Județul	2002	2003	2004	2005	2006
Timiș	157.814	148.240	83.262	352.528	104.722

Sursa: Agenția Regională pentru Protecția Mediului Timișoara

Din tabel se observa diferențe semnificative de la an la an, cea mai mare înregistrându-se în anul 2005, când deșeurile generate au crescut cu 423% fata de anul anterior.

Aceste variații importante pot avea drept cauze variația din punct de vedere cantitativ a activităților industriale generatoare de deșuri de producție și reducerea cantităților de deșuri generate datorată re tehnologizării.

7. Analiza SWOT a agriculturii și silviculturii județului Timiș

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
Pondere mare a suprafeței agricole revine pe locuitor în județ	Lipsa culturilor alternative	Apariția fondurilor pentru dezvoltarea gospodăriilor mici	Îmbătrânirea și reducerea numerică a forței de munca din zonele rurale
Calitatea bună a terenului agricol în zona de câmpie	În mediul rural nu există filiere de valorificare a lemnului și nici firme care să prelucere lemnul	Prețul scăzut al terenurilor agricole	Valorificarea necorespunzătoare a producției agricole prin practicarea unor preturi mici la vânzarea prod. agricole pe piață
Suprafață mare de pădure pe locuitor	Existența unor suprafețe agricole nevalorificate	Promovarea și stimularea asociațiilor agricole în scopul exploatării intensive a terenurilor	Păstrarea unor metode tradiționale de cultivare a terenurilor agricole, slaba tehnologizare
Surse importante de venituri din exploatarea pădurilor și a fondului cinegetic	Productivitate scăzută cauzată de fărâmițarea terenurilor	Cererea la export de produse agricole ecologice	Slabă corelare între planurile de dezvoltare din silvicultura și agricultură

8. Concluzii și propuneri

Județul Timiș ocupă primul loc în ceea ce privește nivelul indicatorilor de trai, PIB-ul pe locuitor fiind cu aproape 40% mai mare decât media pe țară. Cu toate acestea există diferențe mari de dezvoltare între mediul urban și cel rural, acesta din urmă confruntându-se cu probleme legate în special de slaba dezvoltare a infrastructurii. De aceea se simte nevoia creării unor programe de investiții eficiente care să dezvolte infrastructura în aceste zone. Este știut faptul că încă există comune și sate în care, de exemplu, nu există apă curentă, canalizare sau rețea de distribuție a gazelor.

O altă problemă a județului o constituie migrația forței de muncă spre țări ale UE, fenomen cu impact negativ asupra dezvoltării industriei prelucrătoare a județului. Mai poate fi menționată și migrația tinerilor din mediul rural spre orașe sau spre alte țări unde au găsit alte posibilități de trai decât cele oferite în locul de naștere. Aceste aspecte fac necesare găsirea unor măsuri de motivare a forței de muncă care să mărească atractivitatea muncii în țară, atât în orașe cât și în mediul rural.

Deasemenea, pentru dezvoltarea economică a spațiului rural ar fi necesară crearea unor programe care să stimuleze crearea de microîntreprinderi orientate spre activitățile din amonte și avalul agriculturii. Crearea de microîntreprinderi poate conduce la o creștere a ratei de ocupare a forței de muncă, atrăgând în special populația tânără spre aceste zone și reducând astfel rata somajului în rândul populației. Abordarea strategică simultană a agriculturii și a industriei alimentare și a băuturilor constituie una din principalele căi de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii și de ieșire a populației rurale din statutul de autoconsum.

Îmbunătățirea infrastructurii, sub toate aspectele sale, mărirea veniturilor populației din sate, care astfel ar dispune de fondurile necesare renovării propriilor case, ar putea conduce la modificarea imaginii satelor din județ și la îmbunătățirea calității vieții în mediul rural.

Mărirea veniturilor populației rurale ar putea fi consecința directă a sprijinirii micilor fermieri și a fermelor agricole de semisubzistență, înființarea unor grupuri de producători în domeniul procesării rezultatelor producțiilor agricole, încurajarea activităților turistice, îmbunătățirea serviciilor de bază pentru economia și populația rurală și punerea în valoare a mostenirii rurale.

Unele modalități pentru dezvoltarea agriculturii județului Timiș ar putea consta în atragerea investițiilor străine sau interne în vederea dotării cu utilaje agricole moderne și creării de ferme de producție vegetală sau animală, crearea de programe pentru sprijinirea tinerilor agricultori, dezvoltarea sectorului pomicol, a industriei de prelucrare a lemnului.

Deși potențialul de cultivare este destul de ridicat, metodele arhaice folosite de cultivatori și faptul că nu există tehnologii de cultivare performante, își spun cuvântul.

Raportul nefavorabil dintre prețul de cost și prețul de vânzare, care controlează piața, creează mari dificultăți economice producătorilor agricoli și frânează ritmul de dezvoltare a domeniului agricol. De exemplu, pentru un hectar cu porumb se cheltuiesc peste 11 milioane. Angajarea de cheltuieli pentru obținerea acestor produse, fără să se știe cine le cumpără și la ce preț, este, încă de la însămânțarea culturilor, un risc economic pentru oricare producător.

De asemenea, inaplicabilitatea și inexistența unui cadru legislativ în domeniu au lăsat producătorii agricoli în situația de a se descurca singuri. Toți partenerii cu care ei sunt nevoiți să colaboreze în timpul procesului de producție s-au îmbogățit iar producătorii au rămas săraci.

Fără resurse financiare proprii, ei sunt nevoiți să contracteze la bănci credite cu dobânzi mari și scadență la termen. Dacă aceste credite nu sunt rambursate la timp, dobânzile cresc substanțial.

Producătorii agricoli din Timiș sunt, de asemenea, dependenți de firmele care dețin monopolul principalelor materii prime și materiale necesare procesului de producție și pe care le comercializează la prețuri foarte mari, cu plata la termen. Dacă termenul este depășit, prețurile pot fi majorate cu până la 15%.

Producătorii mai sunt dependenți și de spațiile pentru depozitarea produselor agricole, unde sunt adesea înșelați la recepționarea și la analizele de laborator ale produselor recoltate.

Atunci când producătorii trebuie să-și vândă produsele, apar pe piață tot felul de comercianți, cei mai mulți fără identitate, care, acționând în numele unor firme inexistente, necontrolați de nimeni și neîngrădiți de nici o lege, oferă producătorilor prețuri de vânzare mici în comparație cu prețul de cost pe tonă de produs.

Sub presiunea creditelor cu plata la termen contractate, producătorii se găsesc adesea într-o situație fără ieșire și acceptă aceste prețuri. Din veniturile încasate, cei mai mulți dintre producători nu își recuperează nici măcar cheltuielile de producție, astfel că de profit, care este, de altfel, rațiunea oricărei activități economice, nici nu poate fi vorba.

Din aceste cauze agricultura nu este un mediu de muncă merit a oferi prosperitate și bunăstare pentru cei care trăiesc și muncesc în mediul rural.

Ca urmare, o implicare a guvernului în rezolvarea problemelor complexe cu care se confruntă producătorii agricoli, și care frânează ritmul de dezvoltare a agriculturii, este de strictă și neapărată actualitate. Cu fermieri săraci, care au la îndemână doar cea mai înapoiată tehnică și care sunt lăsați pe mâna a tot felul de speculanți, nu poate exista o agricultură modernă, cu înaltă performanță economică.

Prețul pe piață s-a liberalizat, dar rămâne sub directă influență a procesatorilor, care sunt mai bine organizați și au interesul ca acest preț să fie în avantajul lor, ca acest preț să fie cât mai redus. Producătorii agricoli sunt numeroși și cu o putere economică extrem de scăzută, fapt care-i face vulnerabili pe piață. Slaba organizare a producătorilor agricoli în plan asociativ și puținele organisme neguvernamentale care-i reprezintă determină ca interesele acestora să fie insuficient reprezentate și apărate iar propunerile legislative în interesul acestora să fie foarte rare și inconsistente.

Dezvoltarea mediului rural al județului Timiș, un spațiu echilibrat din punct de vedere al condițiilor de climă, sol și relief, are o importanță deosebită atât pentru populația din județ cât și pentru economia națională. De asemenea el reprezintă cadrul cultural prin care s-au păstrat și se transmit obiceiurile, tradițiile și folclorul zonal specific, legătura trecutului cu prezentul.

BIBLIOGRAFIE

1.	MATEOC-SÎRB NICOLETA – Dezvoltare rurală și regională în România, Editura Agroprint, 2004
2.	OTIMAN P.I. , MATEOC-SÎRB NICOLETA și colab. – Dezvoltare rurală durabilă în România, Editura Academiei Române, 2006
3.	OTIMAN, P.I. – Restructurarea agriculturii și dezvoltarea rurală a României în vederea aderării la Uniunea Europeană, 2000, Ed. Agroprint, Timisoara
4.	xxx - Oficiul județean de consultanță agricolă Timiș
5.	xxx - www.timis.insse.ro
6.	xxx - www.cciat.ro
7.	xxx - www.vrajitorul.eu
8.	xxx - Agenția Regională pentru Protecția Mediului Timișoara